

GELOOFSOVERTUIGING EN LESGEVEN MET ELKAAR VERBINDEN

Bart-Jan van Kleef gaat met vmbo-leerlingen de diepte in

We spreken Bart-Jan van Kleef, docent aan de Jacobus Fruytier scholengemeenschap in Rijssen.

De gelovige en sportieve historicus legde 'een lange route' af voordat hij geschiedenisleraar werd.

Hij werkt nu op de school waar hij vroeger zelf leerling was.

Janneke Riksen maakt deel uit van de commissie lerarenopleidingen en is als geschiedenisdidacticus verbonden aan de universitaire lerarenopleiding van de VU.

Paula van Rooij is lid van de commissie beginnende docenten, eerstegraads geschiedenisdocente en werkte als invaldocent op verschillende scholen in de Randstad.

Na het vmbo-t haalde Van Kleef eerst zijn havo-diploma. De opleiding tot gymleraar vond hij vervolgens 'ongelooflijk saai'. Hij besloot om de metaalbewerking in te gaan, maar vond dat 'toch wel zonde' van zijn havodiploma. Een beroepstest raadde hem aan geschiedenisdocent te worden. Eenmaal begonnen aan de opleiding daartoe op hogeschool Windesheim was hij 'meteen verkocht'.

Na het afronden van zijn opleiding kon Van Kleef blijven werken op de school waar hij zijn LIO-stage deed, de Jacobus Fruytier scholengemeenschap in Rijssen. Hier zat hij ooit zelf in de schoolbankjes. 'Dat was eerst een beetje gek. Ik moest ineens een oud-docent met 'Piet' aanspreken. Bovendien was ik vroeger een drukke leerling,

dus sommige collega's waren wel een beetje verbaasd dat ik docent was geworden. Maar het wende heel snel.' Naast zijn vervangingsbaan op de Fruytier, werkt hij sinds dit schooljaar ook op het Greijdanus College in Hardenberg.

VMBO

Op de Fruytier deed Van Kleef al tijdens zijn stage een voorliefde op voor vmbo-leerlingen. 'Ik dacht eerst: havo en vwo is echt mijn ding. Maar op school zeiden ze: "Dan krijg je dus eerst het vmbo, dan kunnen we kijken hoe je daarmee omgaat."' Van Kleef merkte al snel dat hij genoot van het persoonlijk contact met vmbo'ers. 'Ze blijven vaak na de les in het lokaal hangen voor een praatje. Ook vinden ze mijn gevoel voor humor leuk. Ze accepteren het als ik ze een alternatieve straf geef. Als ik er genoeg van heb, zeg ik soms: "Kies maar tussen nablijven of opdrukken." Dan gaan ze vaak voor het laatste.'

Daarnaast heeft Van Kleef gemerkt dat je ook met vmbo-leerlingen de diepte in kunt. 'Zo gaf ik een keer les in een klas 2-vmbo-kgt over de vraag of er duizend vluchtelingen extra naar Nederland mochten komen. Dat deden we door een debat in de

Tweede Kamer na te doen. De leerlingen moesten zich via een papieren microfoon tot mij, de voorzitter, richten. Als iemand dat niet deed, riepen ze heel fanatiek dat dat niet mocht. Ook controleerden de leerlingen de feiten die ik ze op een factsheet had gegeven nauwkeurig op onjuistheden. Ze wilden zelfs niet stoppen met discussiëren toen de bel ging.'

NORMEN EN WAARDEN

Van Kleef geeft aan veel geleerd te hebben op Windesheim. Hij vond de colleges 'gaaf', ook omdat er veel aandacht was voor de betekenis van het geschiedenisonderwijs. Hij leerde zijn eigen normen en waarden te onderbouwen en te vergelijken met die van anderen. Iets waar hij met de leerlingen ook graag mee bezig is.

En hoewel hij graag zelf aan het woord is, zag hij door vakdidactiek in op welke verschillende wijzen hij leerlingen actief met de stof aan het werk kan zetten en laten leren. Aan zijn stage-scholen denkt hij met plezier terug, waarbij hij zich vooral herinnert hoe zijn collega's hem inspireerden en altijd met raad en daad bijstonden. Lesbezoeken zijn voor Van Kleef nog steeds belangrijk. 'Als er op school een

Jaarlijks behalen honderden studenten hun lesbevoegdheid geschiedenis. Hoe bevalt het lesgeven nieuwe docenten als ze eindelijk die felbegeerde baan in de wacht hebben gesleept? Wat zijn hun ambities? Heeft hun opleiding ze goed voorbereid op de lespraktijk?

In deze rubriek gaan lerarenopleider Janneke Riksen en startende docente Paula van Rooij op zoek naar het antwoord op de vraag of nieuwe docenten geschiedenis 'Klaar voor de klas' zijn.

Bart-Jan van Kleef (1991) studeerde augustus vorig jaar af aan de lerarenopleiding geschiedenis van hogeschool Windesheim in Zwolle. Hij geeft naast geschiedenis de vakken mens en maatschappij en aardrijkskunde op het Greijdanus College in Hardenberg en de Jacobus Fruytier scholengemeenschap in Rijssen. In totaal is hij meer dan fulltime aan het werk. Daarnaast geeft hij fitness-, boks- en kickbokslessen bij een sportschool in Rijssen.

stagiair is, wil ik graag dat hij bij mij achter in de les zit. Feedback maakt je beter. En ik wil een heel goede docent worden.' Op beide scholen waar Van Kleef werkt, zijn overigens begeleidingsprogramma's voor jonge docenten. Op het Greijdanus heeft hij daarnaast een heel betrokken teamleider. 'De cultuur is heel open. Hij wil dat ik me zo snel mogelijk thuis voel. Ik vind dat fijn.'

CHRISTELIJK PERSPECTIEF

Zijn enthousiasme en christelijke identiteit sloten goed aan bij de geschiedenisdocent die er op de Fruytier scholengemeenschap gezocht werd. In *Een venster op de hemel* (2014) van Ewald Mackey las hij hoe geloofsovertuiging en lesgeven met elkaar verbonden kunnen worden. Deze uitgangspunten vormen een leidraad in zijn lesgeven. Hij vindt het belangrijk samen met leerlingen vragen te stellen over het handelen van mensen vanuit christelijk perspectief en hij hoopt zo een bijdrage te leveren aan de vorming van leerlingen als christenen.

Bij een onderwerp als de Holocaust komen leerlingen met de

vraag: 'Waarom staat God dit toe?' Van Kleef gaat dan met leerlingen in gesprek over 'het bestuur van God en hoe zij daarmee om kunnen gaan'. En hoewel 'Gods wil niet altijd te begrijpen is', spreekt hij vol passie over 'hoe mooi het is om de kracht van je geloof te behouden en te weten dat God er voor je is'.

'ALS IK ER GENOEG VAN HEB, ZEG IK SOMS: "KIES MAAR TUSSEN NABLIJVEN OF OPDRUKKEN" DAN GAAN ZE VAAK VOOR HET LAATSTE'

THEORIE

Op een Gouden Tip voor beginnende docenten hoeven we niet lang te wachten. Het komt er stellig uit: 'De theorie serieus nemen. Ga niet lopen rommelen, er staan al zoveel dingen beschreven die je kunt gebruiken.' Nog steeds grijpt hij regelmatig terug op het vakdidactische handboek van Arie Wilschut of de boeken van Peter Teitler voor tips of adviezen als een 'lesonderdeel niet loopt' zoals hij zou willen. Hij wil anderen vooral ook meegeven te 'aanvaarden dat je beginnend bent en niet alles meteen hoeft te weten'. ■

HOGESCHOOL WINDESHEIM

De tweedegraads lerarenopleiding aan de hogeschool Windesheim is een fulltime vierjarige opleiding. In het eerste en tweede jaar worden de tien tijdvakken behandeld. Het derde en vierde jaar bestaat onder andere uit niet-westerse geschiedenis en diachronische thema's. In de opleiding zijn drie criteria leidend: historische diepgang, didactische diepgang en betekenisvolheid. In de afstudeerscriptie laat de student zien dat hij in staat is vanuit een historiografisch onderzoek een visie over een historisch thema te formuleren en dat tevens te vertalen naar de onderwijspraktijk. De student loopt elk jaar veertien weken stage. In het vierde jaar betreft het een lint-LIO en hij combineert dat met collegedagen. Stages vinden veelal plaats op partnerscholen waarbij de student zowel door de school als door de lerarenopleiding wordt begeleid en beoordeeld. Bij voorkeur wisselt de student elk jaar van stageplek, onderwijsniveau en denominatie.